

דף ק"ד

משנה

לא מתנדבים יין לוג ב' וה' אלא ג' לא מתנדבים יין לוג ב' וה' אלא ג'
לוג, או שני לוגים, או חמישה לוגים יין.
מפני שלא מצאנו מנחת נסכים של לוג, ולא שנים, ולא חמשה. אבל
מתנדבים שלשה שראויים לנסכי כבש, וארבעה שראויים לאיל ושה
שראויים לפר. ומששה ולמעלה, שבע ראויים ג' כבש וד' לאיל, ושמנה
ראויים לשני אילים, תשעה ראויים לפר וכבש, עשרה לפר ואיל, י"א
לב' אילים וכבש וכך לעולם¹²³⁵.

גמרא

הספק אם יש קבע לנסכים הגמרא מביאה את הספק אם יש קבע לנסכים
או אין קבע לנסכים?. אם אמר הרי עלי
כך וכך לוגים האם הוא קבע ואין יכול להקריבם אלא ביחד, או שאין
קבע ויכול להקריבם בפני עצמם. אם הביא חמישה לוגים אם אין קבע
לנסכים מושך ומקריב ארבעה מהם שראויים לאיל והשאר הם נדבה,
וימכר ויפלו דמיו לשופרות, או שיצרפו עמהם שני לוגים אחרים ויקרבו
לנסכי התמיד. ואם יש קבע לנסכים, לא יקרב עד שיביא את הלוג
הששי ויצרף אליהם, ויהיו ראויים לנסכי פר. שהרי אינו יכול להקריב
ארבעה לוגים בפני עצמו.

י"ג שופרות היו במקדש ו' לנדבה אביי אמר שיש ראיה שיש קבע לנסכים
ממה ששנינו שמשלשה עשר שופרות שהיו
במקדש היו ששה לנדבה. כנגד מותר חטאת, הפריש מעות לחטאת
והוזלו הכבשים ונתותרו לו מעות. ומותר אשמות, אשם גזילות
ומעילות, ומותר אשם נזיר¹²³⁶, ומותר אשם מצורע¹²³⁷, ומותר קינים,

¹²³⁵ תוס' שואלים מדוע לא נאמר כאן כמו שא' לעיל (דף קג.) ב מנחות שאם אמר חצי עשרון יביא עשרון שלם
עשרון ומחצה יביא שנים. שכשאמר לוג או שנים יביא שלשה שהם נסכי כבש. וכשאמר חמשה יביא ששה שהם
נסכי פר. ושמא האין הכי נמי כשאמר הרי עלי אבל כאן מדובר בנדבה שיש לוג אחד או שנים לפניו ואמר הרי אלו
לנסכים, ובגמרא ביש קבע לנסכים פירש רש"י כגון שאמר הרי עלי כך וכך לוגין למדה. תוס'.

¹²³⁶ שאותו מותר לא היה מעורב עם מותר אשם סתם לפי שזה לכפר וזה להתירו ביין. רש"י.

¹²³⁷ שאינם דומים לאלו שבא להתירו במחנה. וכל המותרות הולכות לנדבת צבור כשהמזבח בטל לוקחין באותם
מעות עולות הבשר לשם ועורות לכהנים והוה מדרשו של יהוידע במסכת תמורה (דף כג:). רש"י.

ומותר מנחת חוטא. ואם אין קבע לנסכים והמביא חמשה לוגים ארבע מהם קרבים ואחד יהיה נדבה, מדוע לא יתקנו שופר נוסף לדמים של מותר נסכים שהולכים לנדבת ציבור?! ודוחה הגמרא את הראיה שלא צריכים שופר נוסף לנסכים האלו. מפני שהנסכים של קרבנות ציבור מצויים בכל יום. ואפשר לצרף את מותר הנסכים של האחד עם מותר הנסכים של אחר.

מתנדבים נסכים ואם רצה להוסיף רבא אמר שיש ראייה ממה ששנינו שלומדים מהכתוב "כָּל הָאֶזְרָח יַעֲשֶׂה כֶּכָּה אֶת אֱלֹהֵי" שמתנדבים נסכים בלא קרבן, וכמה שלשת לוגים, ולומדים שאם רצה להוסיף יוסיף מהכתוב "יְהִיֶּה", ולומדים שלא יפחות משלשה לוגים מהכתוב "כֶּכָּה" לעיכוב. אי אפשר לומר שהכתוב בא ללמד שיכולים להוסיף ולהתנדב להביא ארבעה וששה לוגים. שהרי הדבר פשוט שכמו שיכול להתנדב שלשה לוגים שראויים לנסכי כבש, כך יכול להביא ארבעה וששה שראויים לנסכי אייל ופר. אלא הכתוב מלמד שיכול להוסיף ולהתנדב חמישה לוגים. יביא ארבע והנותר יהיה נדבה, שאין קבע לנסכים!

אין מת' ב' וה' וגים הא כדאיתא והא כדאיתא ואמר רב אשי, והרי שנינו שיש קבע לנסכים, שנינו במשנה אין מתנדבין לוג שנים וחמשה. כמו ששנים לא ראויים כלל, אף חמשה אינם ראויים כלל, ואומרת הגמרא שאפשר לומר שהמשנה אומרת שאין מתנדבים שני לוגים שאינם ראויים כלל, ואין מתנדבין חמשה לוגים לכתחילה שאין מפרישים תחילה למותרות, אבל בדיעבד מקריב ארבע והחמישי יהיה מותר לנדבה.

אביי אמר שאם תמצא לומר שאין קבע לנסכים, את"ל יש קבע מה הדין בהביא י"א הרי אין קבע לנסכים¹²³⁸, ויביא כמה שירצה משנים ולמעלה. וכשיביא חמשה מקריב ארבעה מהם והחמישי הוא מותר. אם תמצא לומר שיש קבע לנסכים, עד עשרה פשוט לי שלוג ושנים וחמישה אינם ראויים עד שישלים אותם לנסכי קרבן¹²³⁹. ואם הביא אחד עשר

¹²³⁸ לאביי היה ספק משום הקושיה של רב אשי. תוס'.

¹²³⁹ ואם תאמר שיהיה הספק גם בשבעה אם התכון לשני כלים עד שממלא לא יקרבו, או שהתכון לאיל וכבש.

לוגים יש לי ספק. האם הוא התכוון לשני פרים. ולא יקרבו עד שישלים אותם לי"ב לוגים. או שהוא התכוון למנחה הראויה לשני אילים וכבש, ויקרבו. האם דרכו של אדם להתנדב שני קרבנות ממין אחד וקרבו אחד ממין אחד, או שאין דרכו להתנדב כך. ונשארה הגמרא בתיקו.

משנה

מתנדבין יין ואין מתנדבין שמן דברי רבי עקיבא. אדם יכול להתנדב יין בלא שמן וסלת ומנסכו לשיתין בפני עצמו, ואין מתנדבים שמן בלא סלת ויין. רבי טרפון אומר מתנדבין שמן. וקומצו ומקטיר את הקומץ ושיריו נאכלים. אמר רבי טרפון מה מצינו ביין שהוא בא חובה ובא נדבה. אף שמן שהוא בא חובה, במנחת נסכים, בא נדבה בפני עצמה. אמר לו רבי עקיבא לא, אם אמרת ביין שכן קרב עם חובתו בפני עצמו, עם חובתו בפני עצמו¹²⁴⁰. תאמר בשמן שאינו קרב עם חובתו בפני עצמו. וכיון שלא מצאנו שיביא בכלי בפני עצמו לא יביאנו בפני עצמו.

אין שנים מתנדבין עשרון אחד, אבל מתנדבין עולה ושלמים, ועוף אפילו פרידה אחת, גוזל א' מתנדבין.

גמרא

רבא אמר שמדברי שניהם, רבי עקיבא ורבי טרפון, נלמוד שאדם יכול להתנדב בכל יום סלת שמן ויין בלא קרבן, מפני שנחלקו רק אם אדם מתנדב שמן בפני עצמו. והחידוש בדבריו הוא שהיינו אומרים שהכתוב גילה שיש במנחת נדבה חמשה מנחות, סלת, מחבת, מרחשת, וחלות, ורקיקין¹²⁴¹, ולא יותר. ורבא אמר שאם נדר מנחה סתם יביא אחת מחמש מנחות אלו. אבל היכן שפירש ונדר מנחת נסכים יביא מנחת נסכים.

הקב"ה מעלה על עני שמביא מנחה הגמרא שואלת מהו הטעם ששנים אינם כאילו הקריב נפשו מתנדבים עשרון? אם משום שבמנחה כתוב

וי"ל שלא היה הס' אלא בב' ממין אחד ואחד ממין אחד אם אמר או לא. אבל פשוט שאחד ממין אחד מינא ואחד ממין אחד אומרים. תוס'.
1240 אע"פ שהוא בא חובה עם המנחה אינו מעורב במנחה. רש"י.
1241 אבל לא מנה את רבוכה שאינה באה נדבה אלא בתורה עם הזבח ואינה מנחה. רש"י.

: "וְנִפְשׁ כִּי תִקְרֵיב קָרִיב מִנְחָה" בלשון יחיד. הרי גם בעולה כתוב: "אָדָם כִּי יִקְרֵיב!". אלא הטעם שיכולים להביא עולה בשותפות הוא מהכתוב "לְעֹלְתֵיכֶם" לשון רבים. הרי גם במנחה כתוב "וּלְמִנְחֹתֵיכֶם!". אלא משום שכתוב בה "וְנִפְשׁ". וכן שנינו בברייתא רבי אומר: "אֲשֶׁר יִקְרֵיב קָרִיבנוּ לְכָל גְּדֵרֵיהֶם וּלְכָל גְּדֵבוֹתָם אֲשֶׁר יִקְרֵיבו" הכל באים בשותפות. לא סילק הכתוב אלא מנחה, שנאמר "נִפְשׁ". אמר רבי יצחק מפני מה נשתנית מנחה שנאמר בה נפש¹²⁴²? אמר הקדוש ברוך הוא מי דרכו להביא מנחה עני, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו לפני. אמר רבי יצחק מה נשתנית מנחה שנאמר בה חמשה מיני טיגון הללו, סלת, מחבת, מרחשת, חלות, ורקיקין¹²⁴³. משל למלך בשר ודם שעשה לו אוהבו סעודה ויודע בו שהוא עני. אמר לו עשה לי מן חמשה מיני טיגון שאהנה ממך.

הדרן עלך המנחות והנסכים פרק שלשה עשר 'הרי עלי עשרון'

משנה

האומר 'הרי עלי עשרון', יביא עשרון אחד. ואם אמר 'עשרונות', יביא שנים. 'פירשתי כמה עשרונים אביא, ואיני יודע מה פירשתי', יביא ששים עשרון דאין מנחה יחידית באה יותר מכך¹²⁴⁴.

המסופק כמה התנדב מי שהתנדב מנחה ואמר בסתם 'הרי עלי מנחה', יביא איזו שירצה מחמשה סוגי המנחות¹²⁴⁵. רבי יהודה אומר, יביא מנחת הסולת, שהיא מיוחדת שבמנחות. 'הרי עלי מנחה' או שאמר 'הרי עלי מין המנחה', יביא אחת. 'מנחות עלי' או 'מין מנחות עלי', יביא שתי מנחות ממין אחד. 'פירשתי אחת מן המנחות שכתובים בפרשה, ואיני יודע איזה מהן פירשתי', יביא יביא כל חמשתם. 'פירשתי מנחה בכלי אחד של עשרונים, ואיני יודע

¹²⁴² שמשום שאין באה בשותפות היה צ' לכתוב איש או לשון אחר שמשמע דוקא יחיד. תוס'.

¹²⁴³ קוראים טיגון לכל מה שיש בו שמן.

¹²⁴⁴ ואם אמר פחות מכך, הנותר יהיה לנדבה. רש"י.

¹²⁴⁵ אין לומר שהתכוון למנחת נסכים אע"ג דמתנדב אדם מנחת נסכים בכל יום, שסתם אדם דעתו למנחות המפורשות ורגילות לבא בפני עצמן ולא בגלל זבת. תוס'.

כמה עשרונים קבעתי שאביא בה', יביא ששים עשרון. רבי אומר, אם אינו יודע מהי הכמות שאמר שיביא בכלי, אם יביא כלי אחד של ששים יתכן שאמר פחות ונמצאת המנחה יתירה, אלא יביא ששים כלים ממידה של עשרון עד ששים עשרונות, כך שודאי אחד מהם מכוון למה שנדר.

גמרא

אומרת הגמרא, המשנה אמרה שכשאמר שיביא עשרון חייב להביא עשרון ואם אמר עשרונות מביא שתים, אגב מה שמחדשת במקרה של האומר 'פירשתי ואיני יודע מה פירשתי', שדינו להביא ששים עשרון.

החילוק בין אם קבעם בכלי אחד או לא ואמר חזקיה, הלכה זו היא שלא כשיטת רבי הסובר שיביא מנחות של עשרונות מאחד

ועד ששים'. ורבי יוחנן אמר, ניתן לומר שהרישא היא גם כרבי, ויש חילוק בין אם אינו יודע כמה עשרונות פירש, אבל לא קבעם בכלי אחד, שאז יכול להביא ששים עשרונות בכלי אחד. לבין אם קבע להביא את העשרונות בכלי אחד, שאז מביא בששים כלים כדי לצאת מהספק.

